

Az MN központ és tábori hadtáp tagozatok parancsnoki állománya felkészítésének tapasztalatai, a korszerűsítés lehetőségei

Galambos János alezredes

Az elmúlt háborúk, de különösen a szovjet hadsereg által vívott Nagy Honvédő Háború folyamán a hadműveletek sikeres kimenetelét nagymértékben befolyásolta az, hogy a hadműveleti tagozatokba tartozó hadtápalakulatok milyen mértékben és intenzitással voltak képesek bekapcsolódni a csapatok ellátásába, és végezni a hadműveleti tagozatokban rájuk háruló bonyolult feladatokat.

A megjelent publikációk alaposan meggyőznek bennünket arról, hogy ezeknek a nehéz és bonyolult követelményeknek csak azok a hadtápalakulatok tudtak eleget tenni, amelyek parancsnoki állománya a politikai elkötelezettség mellett magas fokú katonai, szakmai felkészültséggel rendelkezett és képes volt az alakulataikat bonyolult körülmények között sikeresen vezetni.

Mindannyian jól tudjuk, hogy a vezetésnek a tömegpusztító fegyverekkel vívott háborúban az eddigiekhez viszonyítva többszörösen megnőtt a jelentősége. Azt hiszem, hogy nem követek el nagy hibát, ha kijelentem, hogy a hadtápalakulatok vezettségének feltételeit, eltérően az eddigi háborúktól, az állandó harcalkalmazás időszakában kell megteremteni.

A háborús vezetés feltételei létrehozásának igen fontos, elengedhetetlen részét képezi a hadtápalakulatok törzseinek és vezető állományának parancsnoki felkészítése.

Az olvasóban felvetődhet a kérdés, hogy az „M”-felkészítés számtalan módja közül miért csak a parancsnoki állomány felkészítésével foglalkozom. Ennek oka, hogy ezen a területen látom az elmúlt 8–10 év fejlődését elemezve a legnagyobb lemaradást és ezzel a felkészítési formával kapcsolatban alakultak ki olyan helytelen nézetek, amelyek károsan befolyásolják és a jövőben is befolyásolhatják a hadtápalakulatok parancsnoki állományának háborús feladatokra való eredményes felkészítését.

A mozgósítási munkákkal foglalkozó állomány körében az utóbbi időben kialakult helytelen nézetek közül az alábbiakat látom a legveszélyesebbeknek:

– a polgári szakképzettségnek a katonai szakképzettség fölé való helyezése, egyes esetekben a katonai képzettség szükségességének tagadása, annak lebecsülése;

- a parancsnokká való formáláshoz szükséges idő indokolatlan lerövidítése, vagy az esetek nagyrésztében annak teljes elhagyása;
- a raj-, szakasz-, funkcionális részlegparancsnokok felkészítésének mellőzése;
- a beosztásokkal járó sokoldalú követelmények figyelmen kívül hagyása, a működési feltételek megteremtésére való felkészítés fontosságának lebecsülése, vagy annak mellőzése;
- a rendszeresített anyagok és technikai eszközök megismertetésének, azok kezelésére, alkalmazására való felkészítés jelentőségének figyelmen kívül hagyása;
- a mozgósítási feladatok végrehajtása vezetésére való felkészítés fontosságának tagadása, az ezzel kapcsolatos kiképzési feladatok háttérbe szorítása;
- az egyszemélyi parancsnoki rendszernek megfelelő pártpolitikai munka módszerei kialakításának figyelmen kívül hagyása;
- a személyi állomány létkörülményei biztosításához szükséges parancsnoki szemlélet kialakításának megelőzése;
- az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozásokon a gyakorlati és bemutató jellegű felkészítési módszerek háttérbe szorítása, vagy – legtöbb esetben – annak teljes elhagyása;
- az alakulatok sajátosságai, a parancsnoki beosztási szintek figyelmen kívül hagyása;
- az „M”-összekovácsolási gyakorlattal egybekötött „M”-parancsnoki vezetési foglalkozás és az önálló „M”-parancsnoki vezetés foglalkozás levezetési módszere közötti differenciáltság szükségességének tagadása;
- a korszerű kiképzéshez szükséges bázis-feltételek létrehozásának részben vagy egészben történő mellőzése, a kellő céltudatosság és elvárt ütem hiánya.

Ezeknek a káros nézeteknek a kialakulását nagymértékben elősegítették és a jövőben is elősegíthetik azok az objektív és szubjektív tényezők, amelyek megszüntetése, vagy hatásos csökkentése nélkül nem látom teljes mértékben biztosítottak a hadtápalakulatok parancsnoki állománya – megnövekedett követelményi szinten – háborús feladatokra való felkészítését. Ennek megfelelően a fejlődést gátló tényezőknek az alábbiakat tartom:

- az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozások megtervezésére, levezetésére nem rendelkezünk és véleményem szerint a következő öt év alatt sem fogunk rendelkezni az „M”-törzsek viszonylatában olyan apparátussal, amely képes volna-e sokrétű, bonyolult feladatnak önállóan eleget tenni;
- a hadtápalakulatok nagy részének parancsnoki állománya kellő katonai felkészültséggel nem rendelkező tartalékos. Emellett jelentős a száma az olyan tartalékos tiszteknek és tiszthelyetteseknek is, akik „M” beosztásukhoz szükséges képzettséggel egyáltalán nem rendelkeznek. Ennek okait nem kívánom felsorolni, csupán a legkirívóbb példákat említem: a hadtápalakulatok egy részének parancsnoki állománya tartalékos tiszti iskolát nem végzett, sor- vagy tartalékos légénységi kiképzésben nem részesült; a tartalékos tiszti iskolát végzetek, továbbá a csak sor- vagy tartalékos légénységi kiképzésben részesültek nagy része nem a beosztásának megfelelő kiképzésben részesült, vagyis csak az általános katonai kiképzés alapjait sajátította el;
- a hadtápalakulatokhoz „M”-re lebiztosított hivatásos állomány egy része nem rendelkezik azokkal a parancsnoki tulajdonságokkal, illetve azzal az elmé-

leti és gyakorlati felkészültséggel, amely szükséges az adott hadtápalakulat bonyolult körülmények közötti vezetéséhez, az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozások eredményes megtervezéséhez és levezetéséhez;

- „M”-bázisaink nagy részén még nincsenek létrehozva a korszerű kiképzési és a kiképzés ideje alatt az állomány elvárt szintű ellátási feltételei;

- a kiképző bázisunk tanári állománya nincs felkészítve (elméletileg, gyakorlatilag) arra, hogy önállóan kellő segítséget tudjon nyújtani a hadtápalakulatok parancsnoki állománya háborús feladataira történő megnövekedett követelményszintű felkészítéséhez;

- a megfelelő képzettséggel rendelkező „M”-törzsparancsnokok, a különböző más irányú elfoglaltságaik következtében képtelenek lépést tartani a megnövekedett követelményekkel. Az általuk egyszemélyben vezetett 2-5 napos „M”-parancsnoki vezetési foglalkozások a legaprólékosabb előkészületek mellett sem érik el teljes mértékben a céljukat. Ennek oka, hogy az „M”-apparátus állományának nagy része az évek során megfáradt és elfásult.

Itt kívánom megjegyezni, hogy az utóbbi időben egyre gyakrabban fordul elő, hogy nagyobb, feszítetebb feladat közben az „M”-törzsparancsnok össze-roppan, másik tisztnek kell menet közben a végrehajtást átvenni.

A fenti és még sok egyéb objektív tényező arra hívja fel a figyelmünket, hogy az eddig alkalmazott módszereket alapos bírálat alá vegyük és megtaláljuk azokat a viszonylagos optimális módszereket és változatokat, amelyek a meglévő nehézségek egy részének megszüntetéséhez vezetnek és előbbre viszik a hadtápalakulatok „M” parancsnoki állománya háborús feladatokra való felkészítését.

Ezek a módszerek, változatok az alábbiak lehetnek.

1. Tervezés, szervezés vonatkozásában

- a következő ötéves tervezésnél - de az éves tervezésnél addig is - célszerű külön csoportosítani azokat az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozásokat, amelyek megelőzik az „M” összekovácsolási gyakorlatokat, illetve annak szerkesztését képezik, mivel ezeknek a megtervezésénél, levezetésénél elsősorban az „M”-összekovácsoló gyakorlat konkrét követelményéből kell kiindulni;

- a második csoportba célszerű sorolni azokat az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozásokat, amelyeket nem követik az „M”-összekovácsoló gyakorlatok. (Ezek mennyiségét a jövőben célszerű intenzíven növelni.)

A második csoportba soroltakat célszerű úgy csoportosítani - figyelembe véve a kiképzési objektumok befogadóképességét -, hogy több azonos típusú hadtápalakulat részére legyen egy időben komplex terv alapján az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozás levezerve.

Ennek előnyei a következők:

- kettő-három, vagy ennél több hadtápalakulat „M”-parancsnoki vezetési foglalkozására csak egy tervet kellene készíteni;

- az elkészített tervek alapján az érintett előljárók intézkedni tudnak a betervezett tárgyköröknek megfelelően az arra legrátermettebb előadók kijelölésére;

- az eddigiektől eltérően több hadtápalakulat parancsnoki állománya ré-

szére lehet egy ötéves tervidőszakban az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozást sikeresen megtervezni és levezetni;

- nagyobb lehetőség adódik arra, hogy a parancsnoki állomány kiképzése a beosztásoknak megfelelően differenciálódjon;

- a létkörülmények megteremtéséhez több erőt és eszközt lehet koncentráltan felhasználni. Előtérbe kerülhetnek az olyan megoldások, hogy az „M”-parancsnoki foglalkozásra tervezett hadtápalakulatok közül egyik teljes ellátó és kiszolgáló állománya (a foglalkozás előtt 2-3 nappal) behívásra kerüljön és az ellátási feladatok végzése közben az összekovácsolása is megtörténjen;

- az egy időben behívott több hadtápalakulat tiszthelyettesi állományának igénybevételével lehetőség adódik az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozások keretében (annak második felében) bemutató foglalkozások levezetésére;

- a szolgálati előjárók és azok törzsei alaposan megismerhetik az alárendelt hadtápalakulatok képességeit, a foglalkozásokra való felkészülés és a foglalkozás levezetése folyamán közvetlen tapasztalatokat szerezhhetnek az adott hadtápalakulatok alkalmazási, vezetési feltételei javításával kapcsolatban;

- az összevont „M”-parancsnoki vezetési foglalkozások megteremtik a feltételeit annak, hogy a középírányító szervekhez keretként lebiztosított hivatásos állomány foglalkozás levezetésére való igénybevételének gyakorisága és időtartama csökkenjen. Ezzel több ideje marad a foglalkozásokra való alapos felkészülésre.

2. Az „M”-törzsek fokozatos alkalmassá tételével kapcsolatban

Ismeretes, hogy az „M”-törzsekbe beosztott hivatásos állomány a fenti feladatokra nincs kellő mértékben felkészülve. Ennek okait a következőkben látom.

a) Az „M”-törzsekbe történő személyi kiválasztásnál a személyügyi szervek nem minden esetben veszik figyelembe, hogy a beosztásra javasolt hivatásos tisztnak sokoldalúan képzettnek kell lenni annak érdekében, hogy a növekvő követelményeknek eleget tudjon tenni. Esetenként még a jelölt is úgy véli, hogy könnyebb beosztásba kerül, ahol kipihenheti az előző beosztása fáradalmait. Ugyanakkor nem minden előjáró ismeri azokat az objektív nehézségeket, amelyek előtt az „M”-törzsekbe újonnan kinevezett tisztek állnak. Elvárják tőlük, hogy valamilyen csoda folyamán igen rövid idő alatt legyenek képesek elsajátítani azokat az alapismereteket, amelyeket az élő alakulatoknál szolgálatot teljesítő hivatásos állomány különböző szaktanfolyamokon és iskolákon képes csak megszerezni.

Ezek közül csak néhányat említek meg:

- HKSZ-„M” részletes ismerete, annak tervezése és gyakorlati végrehajtása;

- az „M”-végrehajtás alatti és utáni kiképzés megtervezése, az ezzel kapcsolatos foglalkozási jegyek kidolgozása;

- a nagy mennyiségű és sokfajta „MZ”-anyag és technikai eszköz nyilvántartásával, tárolásával, megóvásával, cseréjével, frissítésével kapcsolatos szakkérdések végzése;

- az adott hadtápalakulat háborús alkalmazásának, vezetésének ismerete és felkészülés annak végrehajtására;

- ellátási, számvetési tervek elkészítése (htp., techn., pü. stb.);

- politikai biztosítási tervek kimunkálása;
- a honvédelmi törvény és az ezzel kapcsolatos jogszabályok ismerete, annak alkalmazásában való tökéletes jártasság megszervezése.

Ezeknek a feladatoknak az elvégzésére egy békében élő alakulatnál (ahonnan ezeket a tiszteket áthelyezik) külön-külön szakemberek álltak rendelkezésre. Mindezen feladatokat, illetve az ezekkel kapcsolatos tervező és egyéb – az „M”-törzs által megalakítandó hadtápalakulatokat érintő – munkákat az „M”-törzsparancsnokoknak kell végezni, anélkül, hogy ezekre előzőleg fel lettek volna készítve.

b) Az MN kik. főfelügyelő és szü. csf. 030/1976. számú intézkedésben elrendelt 3–6 hónapos tanfolyamrendszerű kiképzési rendszeren belüli felkészítések különböző objektív okok miatt csak az utóbbi években kezdődött meg.

Az évről évre növekvő követelmények arra hívják fel a figyelmünket, hogy az „M”-tisztoknak a felkészítését lépésről, lépésre sokoldalúan biztosítanunk kell.

Ez a cél vezérelte előjáróinkat is, amikor az 1977. évben beindították az „M”-törzsek felkészítésével kapcsolatos kéthetes kiképzést. Amellett azonban, hogy ez elérte a célját, azt is bizonyította, hogy ezt a továbbképzési formát rendszeressé kell tenni és a HKSZ-„M” szakfeladatokra való felkészítésen kívül a tematikába általános katonai és szakmai témaköröket is be kell állítani.

Az eddigi tapasztalatok alapján tehát célszerűnek látom azt, hogy az „M”-törzsekbe beosztott hivatásos állomány évente rendszeresen kéthetes összevonáson vegyen részt, és a béke- és hadi-beosztásával kapcsolatos feladatokra módszeresen felkészítésre kerüljön.

A felkészítésre alapvetően az alábbi tematikát javaslom:

- vezetési alapismeretek;
- HKSZ-„M” tervezése, szervezése és irányítása;
- HKSZ-„M” hadtápbiztosítása tervezése;
- rendszeresített technika harcászati-technikai adatai;
- anyagok tárolása, karbantartása, nyilvántartása, igénylése, elszámolása, szabályai;
- „M”-tartalék gazdálkodás tervezése, szervezése, végrehajtása;
- a hadtápalakulatok „M”-összekovácsoló kiképzésének módszerei;
- általános harcászati-hadművelési ismeretek;
- a hadtápalakulatok alkalmazásával, azok minden oldalú biztosításával kapcsolatos ismeretek;
- hadszíntér-ismeretek;
- idegenhadsereg-ismeret;
- pénzügyi és jogi ismeretek.

Az „M”-törzsekbe beosztott hivatásos állomány minden oldalú eredményes felkészítése a fentiekben kívül az alábbiakat tételezi fel:

- a HKSZ-„M”-mel, a hadtápalakulatok alkalmazásával, azok minden oldalú biztosításával és ezek megvalósítását elősegítő kiegészítő tárgykörök helyes arányainak megválasztását és feldolgozását;
- a kiképzés levezetéséhez szükséges jól felkészült előadók kijelölését az MNHF-ség és középírányító szervek állományából;
- a foglalkozás módszereinek helyes megválasztását (az elméleti előadások

mellett nagy súlyt célszerű fektetni a bemutató jellegű és gyakorlati foglalkozásokra);

- a kiképzésen részt vevő állomány béke- és hadi beosztása figyelembevételével a szaktanfolyam egy részében szakcsoportok létrehozását.

Az „M”-törzsbe beosztott hivatásos állomány felkészültsége béke- és hadi beosztása figyelembevételével a kéthetes kiképzési összevonást az alábbiak szerint célszerű megtervezni és levezetni:

- az összevonás első hetében (36 óra) összevontan foglalkozni a HKSZ-„M”-szakismeretek felfrissítésével, az újabb HKSZ-„M”-elvek, -intézkedések, -utasítások értelmezésével és az ezekkel kapcsolatos feladatok gyakorlatban való végrehajtásának módszereivel. Ezen belül célszerű időt biztosítani (2-3 óra) a HKSZ-„M” pártpolitikai munkájának megtervezésével, megszervezésével kapcsolatos feladatok elsajátítására, továbbá az „M”-végrehajtási és utáni időszakra előírt kiképzések megtervezése, megszervezése és végrehajtására való felkészítésre (6-8 óra), valamint a HKSZ-„M”-hadtápbiztosításával kapcsolatos kérdések átvételére, felfrissítésére (2-3 óra);

- az összevonás második hetében (36 óra keretében) a hadi beosztásoknak megfelelően a háborús feladatokra való felkészítéssel, valamint az általános katonai ismeretek felfrissítésével foglalkozni.

3. Az „M”-bázisaink kiképzési összevonásra való alkalmassá tételével kapcsolatban

Az „M” bázisaink fejlesztésére kiadott MN HTP TÖF-intézkedésben megszabott követelmények figyelembevételével egyes bázisainkon erőteljes munka folyik a kiképzési és létfeltételek javításával kapcsolatban.

Az eredményes munka mellett azonban célszerű volna megtervezni a kiképzési anyagokkal, segédeszközökkel, tablókkal való ellátást, valamint irányelveket adni a kiképzés érdekében való felhasználásukra. Célszerű volna továbbá kezdeményezni bázisokon belül a szaktantermek, gyakorlópályák intenzívebb berendezését és a bemutató jellegű foglalkozások feltételeinek megteremtését.

Az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozások megnövekedett követelmények szintjén történő levezetése feltételeinek javítása érdekében - mivel a több mint 8 éve folyó megfeszített bázisépítési munkák eredményeként már erre lehetőségek vannak - célszerűnek látszik kezdeti lépésként a Bugyi, Dabas, Jászberény, Pécs, Hird, Szekszárd, Csopak, Kecskéd, és Cegléd bázisokon az SZF-ségek és MNHF-ség törzs kik. o. útmutatása alapján megfelelő szaktantermek kialakítása és berendezése.

4. Az MN THF-ség kiképző bázis tanári állománya ilyen irányú felkészítésével az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozások levezetésébe való bevonásával kapcsolatban

Megítélésem szerint a kiképző bázis rendszeresített tanári állománya létszámát tekintve - a fő feladatának teljesítése mellett - kellő csoportosításban, szervezett és céltudatos felkészítéssel képes volna hatékonyan részt venni a hadtápalakulatok „M”-parancsnoki vezetési foglalkozásai levezetésében. Ennek keretében:

- a beiskolázási terv kézhezvételével párhuzamosan célszerű megadni a ki-

képző bázis részére, hogy mikor, milyen hadtápalakulatok „M”-parancsnoki vezetési foglalkozások levezetésében köteles részt venni és ehhez előreláthatólag szakáganként hány tanári órára van szükség;

- az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozások sikeres levezetése céljából célszerű a tanári állományt három alapvető csoportra osztani, annak érdekében, hogy biztosítva legyen a szakágazonkénti differenciáltság.

Az első csoportba tartoznak azok a tanárok, akiknek a hadművelési felkészültsége lehetővé teszi a hadművelési hadtáp szintű előadások levezetését.

A második csoportba azok, akiknek a felkészültségre részben nem teszi lehetővé a hadművelési hadtáp szintű előadások megtartását, de a hadtáp technikai, anyagi ismereteik nélkülözhetetlenek az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozások levezetésénél.

A harmadik csoportba azok az általános katonai ismeretekkel rendelkező tanárok, akik a jelenlegi felkészültségüknél fogva is képesek a lövészraj, -szakasz, -század támadó és védő harcát oktatni, továbbá az „M”-törzsparancsnoktól és az „M” törzsekbe beosztott tisztektől sokkal magasabb szinten ismerik és képesek oktatni a fegyver-anyagismeret és tömegpusztító fegyverek elleni védelmet;

- célszerű tovább növelni a kiképző bázisnak a néphadseregben rendszerezett hadtáp technikai eszközökkel való ellátottsági színvonalát és megteremteni annak lehetőségét, hogy egyes hadtápalakulatok „M”-parancsnoki állománya részére saját bázisán - vagy kitelepítve - technikai bemutató jellegű foglalkozásokat tudjon levezetni, illetve ezeket a foglalkozásokat elő tudja segíteni;

- célszerű feladatul szabni a kiképző bázis parancsnoki és tanári állományának, hogy a népgazdaságból „M” esetén igénybevételre kerülő hadtáp technikai eszközök kezelésére is készítse fel a kiképzésre kerülő tartalékos tiszti és tiszthelyettesi állományt, valamint, hogy az ezzel kapcsolatos foglalkozásokat az érintettek részére az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozás keretében is tartsa meg.

A felsoroltak azt követelik, hogy kiképző bázisunk meglévő hasznos erőforrásának figyelembevételével a hadtápalakulatok „M”-parancsnoki vezetési foglalkozásai magasabb szintű levezetése érdekében valamennyi kiképzési formát komplex módon tartalmazó összehangolt terv készüljön. A terv elkészítéséhez elengedhetetlen valamennyi érintett szerv szoros együttműködésének további bővítése. Emellett célszerű megvizsgálni annak lehetőségét, hogy hogyan lehet a tanári állomány jelzett csoportosítás szerinti felkészítését - elsősorban az első csoportba tartozókat - meggyorsítani anélkül, hogy a kiképzési bázis fő feladatának rovására menne.

Megítélésem szerint kezdeti lépésként az első csoportba tartozó tanári állomány szervezett felkészítésével célszerű foglalkozni, mivel a parancsnokká való képzés kialakításában a legsürgősebben az ő segítségükre van szükség. Ez véleményem szerint csak 1-2 hetes összevonással alapozható meg, eltérően a második csoporttól, amelynek a felkészítése tanfolyamszerű összevonást nem igényel, mert felkészítésük a foglalkozások levezetésébe való fokozatos bevonásukkal megoldható. A harmadik csoportba tartozók részére a foglalkozásra való kijelölésük után elegendő, ha 30-40 percben ismertetik az adott hadtápalakulatok sajátosságait.

5. *A hadtápalakulatokhoz „M”-re parancsnoki és egyéb vezető beosztásba lebiztosított hivatásos állomány felkészítésével kapcsolatban*

A hadtápalakulatokhoz „M”-re parancsnoki és vezető beosztásba lebiztosított hivatásos állomány kiképzése terén is ajánlatos további lépéseket tenni a korszerűsítés, megreformálás irányában. Ez annál inkább is időszerű, mivel az elmúlt időszak tapasztalatai azt igazolták, hogy egyes helyeken a részükre betervezett és levezetett foglalkozásokon alapvetően olyan tárgykörök feldolgozásával foglalkoztak, amelyek magasabb szintű parancsnokokra vonatkoznak. Ugyanakkor nem kerültek napirendre és feldolgozásra azok a fontos kérdések, amelyekre az adott hadtápalakulatok parancsnoki állományának nagy szükségük volna háborús feladatai ellátására.

Az e téren jelentkező problémák okait az alábbiakban látom:

- a foglalkozások megtervezésére, levezetésére kötelezett szervek nem minden esetben tisztázzák a foglalkozások tárgykörei összeállítása előtt a hadtápalakulatok helyét, szerepét, feladatait;

- a foglalkozások vezetésére kijelölt hivatásos állomány egy része az általános elveken kívül nem rendelkezik azzal az elméleti és gyakorlati felkészültséggel, amely biztosítaná a meghatározott tárgykörök magas szintű oktatását;

- kevés tansegédlet és publikáció áll rendelkezésre a hadtápalakulatok háborús feladatokra való felkészítésével kapcsolatban;

- a rendelkezésre álló szovjet folyóiratok intenzív közzététele ellenére azokat a foglalkozások megtervezésénél és a felkészülésnél nem veszik minden esetben figyelembe;

- a bemutató jellegű gyakorlatok igen kis létszámúak és nem mindig közelítik meg idő és téma szempontjából a korszerű hadtápbiztosítási elvek követelményeit.

A fenti problémák megoldása érdekében az alábbiakat tartom szükségesnek megvalósítani:

- évente az MNHF-ség irányításával célszerű egy-két hadtápalakulat bevonásával módszertani bemutató gyakorlatot levezetni és annak keretében bemutatni az adott hadtápalakulat tevékenységét a megalakulástól a várható alkalmazásig bezárólag;

- a módszertani bemutató gyakorlatok tapasztalatai alapján megírni azokat a tansegédleteket, amelyek szükségesek a hadtápalakulatok parancsnoki állományának felkészítéséhez és azokkal ellátni valamennyi érintett szervet;

- célszerű érvényt szerezni annak az elgondolásnak, hogy új típusú hadtápalakulat hadrendbe léptetése, vagy nagyobb arányú átszervezése előtt már publikálva legyen az adott alakulat várható alkalmazásának alapvető elvei és tevékenységének rendje;

- szükséges volna a hadtápalakulatok hivatásos parancsnoki és vezető beosztású állományának kiképzési csoportosításának felülvizsgálata és ennek alapján a sajátosságoknak legmegfelelőbb csoportosítás kialakítása (szállítók, közlekedési építők, egészségügyiek, híradók stb.);

- a kiképzések levezetésébe célszerű lenne intenzívebben bevonni a közép-irányító szervekhez keretként biztosított hivatásos parancsnoki állományt;

- a hadtápalakulatok sajátosságainak megfelelő kiképzési csoportok tematikáit célszerű lenne, ha az érintett vezető szervek együttműködve készítenék el és - évenként jóváhagyás után - a végrehajtók rendelkezésére bocsátanák.

6. Az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozások tervezésével és levezetésével kapcsolatban

a) Az „M”-összekovácsolási gyakorlatokat (továbbá gyakorlatokat) megelőző „M”-parancsnoki vezetési foglalkozások.

A gyakorlatok szervezése során esetenként a tervezők elkövetik azt a hibát, hogy az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozás kezdetére nem dolgozzák ki részletesen a gyakorlat mozzanatait és annak levezetési terveit. Ennek következtében a parancsnoki állományt elméletben nem tudják felkészíteni a gyakorlat magas szintű végrehajtására. Ezzel komoly mértékben gátolják, hogy a parancsnoki állomány a gyakorlaton saját beosztásának megfelelően elméletileg jól felkészítve tevékenykedjen és megszerezze azokat a gyakorlati ismereteket és jártasságot, amely elengedhetetlen háborús viszonyok közötti feladatai ellátására.

A gyakorlatokat megelőző „M”-parancsnoki vezetési foglalkozások céljaul véleményem szerint azt célszerű kitűzni, hogy a parancsnoki állomány alaposan készüljön fel a gyakorlaton átvételre kerülő oktatási kérdések magas színvonalú végrehajtására. Ennek érdekében az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozásokat a gyakorlat jellegének és terjedelmének függvényében az alábbi módszerekkel ajánlatos levezetni:

- alakulatonként, ha a gyakorlat végrehajtása során alapvetően közös tevékenységet nem fejtenek ki;

- több azonos típusú alakulat összevonásával, ha a gyakorlaton párhuzamos feladatot hajtanak végre (pl. 2 szilárd anyagot szállító ö. gk. szállító zászlóalj);

- azonos típusú alakulatok egyes tárgykörökre való összevonásával, ha azok a gyakorlaton folyamán eltérő tagozatban fognak tevékenykedni (pl. központ hadtáp ö. gk. szállító zászlóalj és táborig hadtáp ö. gk. szállító zászlóalj együttműködése az anyagok átadásánál-átvételénél);

- különböző típusú hadtápalakulatok összevonásával, ha a gyakorlat során alapvetően közös feladatot oldanak meg (ö. gépkocsiszállító zászlóalj és raktárak, műszaki alegységek és raktárak, raktárak és rakodó-kiszolgáló alegységek, kórházellátó zászlóalj és kórház-alegységek stb.).

Az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozás megtervezésénél a rendelkezésre álló időt és a foglalkozások tárgyköreit az alábbiak figyelembevételével célszerű meghatározni:

- a rendelkezésre álló idő 10⁰/₀-át a mozgósítási és harc-készültségi feladatokra való felkészítésre (ennek egy részét alakulatonkénti csoportosításban ajánlatos megtartani); 20⁰/₀-át az alakulatok alkalmazásával kapcsolatos általános elméleti kérdések átvételére; 40⁰/₀-át a végrehajtásra kerülő gyakorlat mozzanatainak megbeszélésére, az ezzel kapcsolatos okmányok, közlések alapján való elkészítésére; 20⁰/₀-át a gyakorlat egyes mozzanatainak csökkentett állománnyal való begyakorlására; 10⁰/₀-át a vezetést biztosító eszközök megismerésére és a velük való vezetés begyakorlására fordítani;

- a foglalkozások tárgyköreit és a foglalkozások levezetésének módszereit célszerű, ha az az előljáró határozza meg, aki a gyakorlatot kidolgozza és vezeti.

Enélkül nem látszik teljes mértékben biztosítottnak a gyakorlat sikere, mivel az alárendelt nem ismeri a gyakorlat lefolyását. Az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozást olyan igénnyel kell megszervezni, hogy az segítse elő a gyakorlat sikeres végrehajtását és a behívott parancsnoki állomány magas színvonalú felkészítését (mind a gyakorlaton, mind az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozáson).

b) Ha az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozást nem követi gyakorlat.

A tartalékgazdálkodási feladatokra évenként felhasználható szűkös keretek és a lebiztosítás öt évenkénti nagymérvű változása arra készítetnek bennünket, hogy szüntelenül kutassuk az „M”-felkészítési feladatok végrehajtásának észszerűbb megoldási lehetőségeit.

Az elmúlt években a témában lefolytatott vizsgálatok eredményeként arra a következtetésre jutottunk, hogy elsősorban a hadtápalakulatok parancsnoki állományának rendszeres felkészítésével kell foglalkoznunk, ami természetesen nem jelenti a hadtápgyakorlatokról való lemondást, csak az észszerűbb arányok kialakítását.

Tapasztalataink azt igazolják, hogy a legénységi állomány nagy százaléka – a rajparancsnok kivételével – a tanfolyamrendszerű továbbképzéseken és az anyagkarbantartások időszakában elsajátítja azokat a katonai ismereteket, amelyek elegendők háborús feladatainak végrehajtására. Az 1978. március hónapban az MNHF-ség által levezetett „M” módszertani bemutató gyakorlat is azt bizonyította, hogy a jól felkészített parancsnoki állomány beleértve a rajparancsnokokat is 2–3 óra alatt képes a legénységi állományt úgy felkészíteni, hogy az feladatát megfelelő szinten végre tudja hajtani.

A parancsnoki állomány részére viszont 5–6 napra van szükség annak érdekében, hogy legalább 70–80%-a megfelelő szinten képes legyen alegységének vezetésére. A gyakorlat tapasztalatai azt is bizonyították, hogy alakulaton belül is keresni kell azokat a módszereket, amelyek a foglalkozásokat hatékonyá teszik és lehetőséget biztosítanak a parancsnoki állomány beosztásának megfelelő kiképzési csoportok létrehozására, a bemutató jellegű, valamint a gyakorlati foglalkozások levezetésére.

Az utóbbi években levezetett „M”-parancsnoki vezetési foglalkozások ellenőrzésének tapasztalatai azt bizonyítják, hogy egyes helytelen nézetek ellenére sincs a hadtápalakulatok között olyan, amelynek parancsnoki állománya felkészítésére 5 évenként, illetve 5–10 évenként 1–2 nap elegendő lenne. Az az álláspont sem elfogadható, hogy elegendő a tartalékos tisztekkel szemben csak a polgári szakképzettségre támaszkodni, hisz egyetlen polgári tanintézet sem képes a hadtápalakulatok részére parancsnokokat nevelni. Szeretném idézni az egyik olyan tartalékos orvos százados ezzel kapcsolatos (1976-ban az egyik TSK-gyakorlatán elmondott) véleményét, aki részt vett a második világháborúban, mint tartalékos tiszt, és jelenleg egy igen jó hírű polgári kórházban dolgozik: „Abban igazat adok önöknek, hogy ne próbáljanak bennünket megtanítani 3–5 nap alatt beteget gyógyítani, annál inkább se, mert ezt az orvostudományi egyetem 6 év alatt végzi el. De azt kérem, ne bizonygassák előttem, hogy egy fiatal tartalékos orvos képes 2–3 nap alatt mindazt elsajátítani, ami neki, mint parancsnoknak, részlegparancsnoknak vagy helyettesének háborúban elegendő. Ez az idő nekem sem elég, nem pedig ezeknek a fiatal tiszteknek.”

Kiindulva a több éves gyakorlati tapasztalatból, célszerűnek látom, hogy a hadtápalakulatok parancsnoki állományát 5 évenként 4-5 napos – a rajparancsnoki állományát is – „M”-parancsnoki vezetési foglalkozás keretében készítsük fel háborús feladataik ellátására.

Annak érdekében, hogy az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozások elérjék a céljukat – a cikkem bevezetőjében említettekén kívül – célszerűnek látom az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozásoknak az alábbi módszerekkel való levezetését:

- a kiképzési csoportok olyan formában való megválasztását, hogy az tegye lehetővé az egyes csoportok differenciált és hatékony felkészítését (ez alapvetően három csoport létrehozását igényli, éspedig: tisztek, tts.-ek, rajparancsnokok);
- egyes foglalkozások összevont állománnyal való átvételét (HKSZ-„M”) az adott hadtápalakulat részletes szervezete, települési helyének felderítése, egyes települési, áttelepülési mozzanatok közös komplex begyakorlása, egyes technológiai folyamatok bemutató jellegű foglalkozáson való elsajátítása stb.;
- a behívás lépcsőzetes végrehajtását (kiszolgáló állomány, tisztek, tiszteltesek, rajparancsnokok);
- az „M”-parancsnoki vezetési foglalkozás záró részeként egyes esetekben – ahol ez szükséges – 1-2 napra a teljes állomány ráhívása és a közös összeko-
vácslási feltételek megteremtése.

Célszerű rátérni a hadtápalakulatoknál a terepen levezetett olyan törzsvezetési gyakorlatokra, amelyekben egy magasabbegység, kórházbázis stb. parancsnoki állománya kis létszámú kiszolgáló állománnyal vesz részt. Ezzel a módszerrel elérhetnénk azt, hogy minden évben nagyobb költségráfordítás nélkül rendszereket gyakoroltathatnánk be a rendszerbe tartozó valamennyi alakulat parancsnoki állományának részvételével. A törzsvezetési gyakorlat végén a rajparancsnoki állomány 2-3 napos ráhívásával magas szintű bemutató gyakorlatokat vezethetnénk le a törzsvezetési gyakorlaton részt vevő alapvető alakulatok profiljának megfelelően.

Mindez alapos, átgondolt, részletes levezetési tervet, előre jól felkészített foglalkozásvezetőket követel.

*

Végezetül kifejezésre szeretném juttatni, hogy a parancsnoki állomány felkészítésének korszerűsítésével még az „M”-felkészítés valamennyi problematikája nem rendeződik. További vizsgálatokra van szükség az „M”-összeko-
vácslási gyakorlatok hatékonyabb levezetése módszereinek kutatása, valamint a tartalékos állomány ki-, át- és továbbképzése újabb lehetőségeinek kimunkálása területén.